

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
MƏDƏNİYYƏT VƏ TURİZM NAZİRLİYİ**

MƏDƏNİYYƏTŞÜNASLIQ ÜZRƏ ELMİ-METODİKİ MƏRKƏZ

**Uşaq musiqi, incəsənət və rəssamlıq məktəblərində tədris
kabinetlərinin (sınıf otaqlarının) tərtibatı üzrə**

Metodiki tələblər

Bakı – 2014

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
MƏDƏNİYYƏT VƏ TURİZM NAZİRLİYİ**

MƏDƏNİYYƏTŞÜNASLIQ ÜZRƏ ELMİ-METODİKİ MƏRKƏZ

**Uşaq musiqi, incəsənət və rəssamlıq məktəblərində tədris
kabinetlərinin (sınıf otaqlarının) tərtibatı üzrə**

Metodiki tələblər

*Mədəniyyətşünaslıq üzrə Elmi-
Metodiki Mərkəzin Elmi-Metodiki
qrupunun iclasında müzakirə edilmiş
və 2 iyun 2014-cü il tarixli 5 saylı
protokoluna əsasən çapa tövsiyə
olunmuşdur.*

Bakı – 2014

Tərtibçi:

Natiq Mustafayev
Mədəniyyətşünaslıq üzrə
Elmi-Metodiki Mərkəzin
Təhsil şöbəsinin müdiri

Redaktor:

Şəhla Tahirqızı
Bakı Dövlət Universitetinin dosenti,
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

Metodiki tələblər uşaq musiqi, incəsənət və rəssamlıq məktəblərinin fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq interyer, dəhliz, tədris kabinetlərinin (sınıf otaqlarının) tərtibatına, o cümlədən şagirdlərin seçdikləri istiqamət üzrə bilik, bacarıq və vərdişlərinin, intellektual, emosional, sosial və mənəvi keyfiyyətlərinin inkişafı üçün əlverişli mühitin yaradılmasına kömək məqsədilə hazırlanmışdır.

İlk növbədə məktəb binaları fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olmalıdır.

Bu tələblər həmin müəssisələrin sanitar-epidemioloji normalara uyğunluğu və tədris proqramlarının yerinə yetirilməsi, eləcə də onların inkişaf etdirilməsi prinsiplərini özündə birləşdirir.

Məktəbin binasının interyerinin, dəhlizlərinin, sınıf otaqlarının, tədris kabinetlərinin, akt zallarının tərtibatında aşağıda göstərilən tələblərə riayət olunmalıdır:

1.İnteryer eyni üslubda işlənilməlidir.

2.Dəhlizlərin, akt zallarının dizaynında parlaq, şux rənglərdən, rəngarəng kompozisiyalardan istifadə edilməlidir.

3.Dəhlizlərdə informasiya funksiyalarını daşıyan stendlər asılmalı, bu stendlərdə dövlət rəmzləri, ölkə, region və rayon haqqında ümumi məlumatlar yerləşdirilməlidir.

Bununla yanaşı, stendlərdə aşağıdakı məlumatların olması zəruridir.

- təhsil müəssisəsi haqqında məlumat;
- məktəbin struktur bölmələri;
- dərş cədvəli;
- məktəbin və şöbələrin iş planları;
- təhsil müəssisəsinin təxliyə planı;
- təcili yardım və təhlükəsizlik xidmətlərinin telefon nömrələri;
- məktəbin yaradıcı tədbirləri haqqında məlumatlar (plakatlar, afişalar, şəkillər);
- şagirdlərin, müəllimlərin nailiyyətləri və s.

Tədris kabinetləri (sınıf otaqları)

Tədris kabineti (sınıf otağı) - əyani vəsait, tədris avadanlığı, mebel, texniki təlim vasitələri ilə təchiz edilmiş və təlim-tərbiyə prosesini təmin edən yerdir (otaqdır). Müəllimlərin zövqlərindən asılı olmayaraq otaqlar sadə tərtib olunmalı, fənnin səmərəli tədrisini təmin etməlidir.

Tədris kabinetlərinin (sınıf otaqlarının) tərtibatı zamanı şagirdlərin diqqətini yayındıra biləcək parlaq rənglərdən, kəskin formalardan, xırda detallı kompozisiyalardan istifadə edilməsi arzuolunmazdır.

Tədris kabinetlərinin (sınıf otaqlarının) tərtibatı zamanı aşağıda göstərilənlərə diqqət yetirilməlidir:

- şagirdlər üçün iş sahəsinin düzgün müəyyən edilməsi;
- təlim masalarının, musiqi alətlərinin və digər avadanlıqların

düzgün yerləşdirilməsi;

- müəllim üçün sərbəst iş yerinin ayrılması;

Tədris kabinetləri (sınıf otaqları) tədris üçün zəruri olan müasir təlim avadanlıqları ilə təchiz olunmalıdır.

Tədris kabinetlərində (sınıf otaqlarında) təlim avadanlıqlarının, texniki vasitələrin, həmçinin inventar və avadanlıqların inventarlaşdırılması həmin kabinetdə işləyən müəllimlərin iştirakı ilə məktəbin rəhbərliyi tərəfindən həyata keçirilir, kabinetin pasportu yaradılır, sınıf otağının divarından asılır və məsul şəxs kimi bunların qorunması və düzgün istifadəsinə nəzarət tədris kabinetdə işləyən müəllimlərə həvalə olunur.

Tədris kabinetlərində (sınıf otaqlarında) aşağıda göstərilən avadanlıq və əşyaların olması vacibdir:

- sınıf lövhəsi (not lövhəsi, maqnit lövhə, markerlər);
- cədvəllər, tablolar, plakatlar;
- əyani vəsaitlərin nümayişi üçün cihazlar;
- kitab rəfləri;
- pupitrlər;
- müəllimin işləməsi üçün zəruri avadanlıqlar;
- mebel (masalar, yumşaq və tənzimlənən stullar, asılıqan,

dolab

və s.);

- tədris olunan fənnə müvafiq musiqi alətləri;
- Azərbaycan və xarici ölkə bəstəkarlarının portretləri;
- Azərbaycanın görkəmli incəsənət xadimlərinin portretləri;
- musiqi alətlərinin şəkilləri;
- TTV (kompüter , DVD, proyektor);
- fonoteka, videoteka;
- pərdə, güzgü, saat;
- aşağı sinif şagirdləri üçün ayaqaltı dayaq və s.

Rəssamlıq kabinetlərində rəsm və yazı zamanı kölgənin mane olmaması üçün işıqlandırma sol tərəfdən olmalıdır. İki tərəfli işıqlanan otağın sahəsi $6 m^2$ -dən çox olarsa, sağ tərəfdən $2.2 m$ hündürlükdən işıqlandırma zəruridir.

Rəssamlıq kabinetini soyuq və isti su ilə təchiz olunmalıdır.

Kabinetdə rəsm, rəngkarlıq və heykəltəraşlıq dərslərinin aparılması üçün kifayət qədər mölbət (o cümlədən qatlanan), natürmort üçün dayaq, eksponatlar (müxtəlif fiqurlar, əşyalar və s.) olmalıdır. Kabinet dərslərində istifadə olunan müxtəlif materiallarla (kağız, qələm, fırçalar, boyalar, kətan, gil, plastilin, gips və s.) təchiz edilməlidir. Şagirdlərin əl işlərini, didaktik materialları, tematik ekspozisiyaları nümayiş etdirmək üçün ən azı üç divar lövhəsi tələb olunur. Kabinetlərdə işlərin nümayişi zamanı divarları zədələnməmək üçün tavanın kənarı ilə xüsusi asılqanların vurulması məsləhət görülür. Kabinetlərdə şagirdlərin hazırladığı işlərin bişirilməsi üçün xüsusi sobalar qoyulmalıdır.

Xoreoqrafiya zalı xoreoqrafiya avadanlıqları, güzgülər, fonoteka, videoteka, musiqi mərkəzi, musiqi alətləri ilə təchiz edilməlidir. Zallarda “Dəzğah” adlanan tutacaqlar olmalıdır. Bu tutacaqların iki sıradan ibarət olaraq böyük yaş qrupları üçün hündürlüyü $1m$, kiçik yaş qrupları üçün isə $70 sm$. olması məsləhət görülür. Oğlanlar və qızlar üçün ayrı-ayrılıqda geyim otaqları və səhnə libaslarının saxlanması üçün xüsusi otaq ayrılmalıdır. Geyim otaqları isti-soyuq su ilə təchiz olunmalıdır.

Tədris kabinetlərinin (sinif otaqlarının) tərtibatında ümumi tələblər

- 1. Tədris kabinetlərinin (sinif otaqlarının) qapıları nömrələnməli və qapuların üzərində dərs cədvəlinə uyğun olaraq bu kabinetlərdə işləyən müəllim və konsertmeysterlərin adları, soyadları, dərs günləri və saatları, fənlərin adları göstərilməlidir.*
- 2. Tədris kabinetləri (sinif otaqları) təmirli olmalı, mebel və tədris avadanlıqları ilə təchiz olunmalıdır.*
- 3. Tədris kabinetlərində (sinif otaqlarında) texniki təhlükəsizlik və sanitar-gigiyenik normalara riayət edilməlidir.*
- 4. Tədris kabinetlərinin (sinif otaqlarının) tərtibatı estetik tələblərə uyğun olmalıdır.*
- 5. Tədris kabinetlərində (sinif otaqlarında) müəllimlər və şagirdlər üçün sərbəst iş sahəsi ayrılmalıdır.*
- 6. Tədris kabinetlərində (sinif otaqlarında) iş planı üzrə daimi və dəyişdirilən təlim və informasiya xarakterli stendlər, foto materiallar, dərsliklər, proqramlar olmalıdır.*
- 7. Tədris kabinetlərinin (sinif otaqlarının) tərtibatı zamanı səs keçirməyən divarlar və qapılar nəzərdə tutulmalıdır.*

Tədris kabinetlərinin (sinif otaqlarının) avadanlıq, əşya və texniki təlim vasitərilə təhcizatının aşağıda göstərilən cədvələ uyğun olması məsləhət görülür.

Cədvəl 1 bax: (Tədris kabinetləri üçün zəruri avadanlıq, TTV və əşyaların adları və sıra ardıcılıqları növbəti səhifədə göstərilir)

№	Kabinələr	Təhçizat																						
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
1.	Fortepiano, fortepiano ansambli və müşayiət	1-2	-	-	-	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	1	3-6	1-2	1	1	-	1	1
2.	Simli və nəfəs alətləri	1	-	-	-	1	1	1	1	1	5	-	-	-	-	-	1	3-8	-	1	1	-	1	1
3.	Xalq çalğı alətləri	1	-	-	-	1	1	1	1	1	4	-	-	-	-	-	2	3-8	-	1	1	-	1	1
4.	Zərb alətləri	1	-	-	-	1	1	1	1	1	2	-	-	-	-	-	2	3-4	-	1	1	-	1	1
5.	Xanəndə	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2	3-6	-	1	1	-	1	1
6.	Vokal	1	-	-	-	1	1	1	1	-	2	-	-	-	-	-	1	3-8	-	1	1	-	1	1
7.	Orkestr	1	-	-	-	-	1	1	1	4	6	-	-	-	-	-	1	7-12	-	1	1	-	1	1
8.	Xor	1	1	-	-	-	1	1	1	1	6	-	-	-	-	-	1	7-12	-	1	1	-	1	1
9.	Musiqi insazıyyesi, Solfeco	1	1	1	5	3	1	-	-	1	-	-	-	-	1	1	5	7-10	-	1	1	-	1	1
10.	Musiqi ədəbiyyəti, Azərbaycan xalq yaradıcılığı	1	1	-	-	2	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	5	7-10	-	1	1	-	1	1
11.	Rəssamlıq və heykəltaraşlıq	-	-	-	-	3	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-	1	8-15	-	1	1	10-20	1	1
12.	Xoreografiya	1	-	-	-	3	1	1	-	-	1	-	1	1	1	1	1	2-4	-	1	1	-	1	1

Avadanlıq, əşya və texniki təlim vasitələrinin cədvələ uyğun sıra ardıcılığı

1. Fortepiano (tənzimlənən oturacaqla).
2. Not və maqnit lövhələri.
3. Şagirdlər üçün nəzərdə tutulmuş zərb və musiqi alətləri (tütək, baraban, ağac çubuqlar, taxta qaşıqlar, xromatik metallofon, çoxsəsli musiqi aləti “Yunost” və s.).
4. Plakatlər, tablolar.
5. Metodiki divar lövhələri.
6. Azərbaycan və xarici ölkə bəstəkarlarının portretləri.
7. Məşhur ifaçıların və incəsənət xadimlərinin portretləri.
8. Musiqi alətlərinin şəkilləri.
9. Metronom.
10. Pupitr.
11. Kompyuter, printer, skaner.
12. Musiqi mərkəzi.
13. Proyektor.
14. DVD və CD (player).
15. Fonoteka, videoteka (CD, DVD) .
16. Masa.
17. Oturacaq.
18. Aşağı sinif şagirdləri üçün ayaqaltı dayaq.
19. Kitab rəfi.
20. Dolab (şkaf).
21. Molbert.
22. Güzgü.
23. Saat.

Metodiki kabinet

Məktəblərdə müəllimlərin pedaqoji fəaliyyətinin keyfiyyətli həyata keçirilməsi, tədris prosesinin günün tələbləri səviyyəsində qurulması, ən yaxşı pedaqoji nailiyyətlərin yayılması, elmi-metodiki

yeniliklərin öyrənilməsi və təbliğ olunmasını təmin etmək məqsədilə metodiki kabinetlərin yaradılması aktual və zəruridir.

Bu kabinetlər aşağıdakı vəzifələri yerinə yetirməyə imkan verməlidir:

1) Təşkilati vəzifələr - metodiki sahədə nazirliyin, müəssisə rəhbərliyinin və pedaqoji şüranın qərar və tapşırıqlarının yerinə yetirilməsinin təşkili, məktəbin fəaliyyətində “Normativ sənədlər”in düzgün tərtibatı və istifadəsinə köməklik və s.;

2) Didaktik-metodiki vəzifələr - iş planlarının işlənilməsində, həmçinin məktəbin metodiki iş təcrübəsinin ümumiləşdirilməsi üzrə tədbirlərin, görüşlərin, seminarların, yubiley tədbirlərinin, elmi-metodiki konfransların təşkili, hazırlanması və keçirilməsi.

3) İnformasiya təminatı - pedaqogika, psixologiya, təlim və təhsilin metodikası üzrə mövcud metodiki ədəbiyyatın toplanılması, saxlanması və yayılması.

4) Praktiki vəzifələr - müəllimlərlə müxtəlif növlü məşğələlərin keçirilməsi, onların sistemləşdirilmiş metodiki dərslik və sənədlərlə təmin edilməsi, eləcə də təcrübəli müəllimlərlə məsləhətləşmələrin təşkili.

5) Texnoloji vəzifələr - müəllimlərə texniki təlim vasitələrindən istifadə qaydalarının aşılması.

6) Metodiki birləşmənin (MB) yaradılması, müəllimlər arasında qabaqcıl təcrübə və məlumat mübadiləsinin təşkili.

Bütün bu məsələlərin həlli üçün metodiki kabinet zəruri avadanlıq və materiallarla təmin olunmalıdır.

Metodiki kabinetin tərtibatı zamanı aşağıdakı əşya və avadanlıqların olması zəruridir:

- təhsil müəssisəsində tədrisin təşkili və metodiki işləri əks etdirən stendlər;
- “Dərs prosesi”, “Gənc müəllimə kömək” və digər stendlər;
- müasir tədris prosesinin qarşısında duran tələblər;
- dərslərin strukturuna aid stendlər;

- pedaqoji nəşr fondu, habelə pedaqogika, psixologiya, təlim və tərbiyənin metodikasına dair ədəbiyyat;
- tədris olunan bütün fənlər üzrə tədris proqramları;
- tədris sənədlərinin nümunələri, özəl metodikalar, məşğələlərin keçirilməsinə dair plan-konseptlər, metodiki işləmələr, tövsiyələr və s.;
- təlim - tərbiyə məsələləri üzrə ədəbiyyatın informasiya göstəriciləri, çıxarış və kataloqlar;
- tədris kinofilmlərinin, video və digər didaktik materialların kataloqları;
- nəzəri və praktiki sahədə aparıcı müəllimlərin çap olunmuş işləmələri, metodiki tövsiyələri;
- ensiklopediyalar, lüğətlər və digər informasiya topluları;
- didaktik materialların dinlənməsi və nümayişi üçün texniki avadanlıqlar (DVD, diaproyektor, musiqi mərkəzi);
- məşğələ, seminar və digər tədbirlərin keçirilməsi üçün kifayət qədər masa və oturacaqlar.

Kabinet, kabinetdəki əşya, avadanlıqlar, ədəbiyyat, informasiya topluları aşağıda göstərilən proseslərin həyata keçirilməsi üçün əlverişli olmalıdır:

- a) müəllimlərin metodiki ədəbiyyatdan və TTV-dən sərbəst istifadəsi;
- b) tədrisin metodikasına dair fərdi və qrup halında məşğələ, seminar, iclasların və s. keçirilməsi;

Qeyd etmək lazımdır ki, məktəblərdə elektron kitabxanaların, həmçinin tədris prosesində istifadə edilən musiqi materiallarının (audio, video və s.) toplanılması və tədris kabinetlərinə ötürülməsi üçün səs yazma studiyalarının yaradılması vacib məsələlərdən biridir.